

دانشکده مهندسی پیشرفت

(دانشگاه علم و صنعت ایران)

مرکز مطالعات راهبردی فردا

(بخش خصوصی)

مجموعه کتب روش‌شناسی تولید دانش با رویکردهای تطبیقی - اسلامی

۳

روش‌شناسی

ترکیب و یکپارچه‌سازی نتایج مطالعات کمی / کیفی و

تولید دانش تفسیری

تدوین:

دکتر علیرضا علی‌احمدی

استاد دانشگاه علم و صنعت ایران

دکتر بتول رحیمی وردوق

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز

انتشارات تولید دانش

سرشناسه: علی احمدی، علیرضا، ۱۳۳۸

عنوان و نام پدیدآور: روش‌شناسی ترکیب و یکپارچه‌سازی نتایج مطالعات کمی/کیفی و تولید دانش تفسیری (تحلیل مضامین، محتوا، فراتحلیل، فراتلفیق، هرمنوتیک و تفسیر، تحلیل گفتمان و روایت‌پژوهی، قوم‌نگاری) - بتول رحیمی وردق

مشخصات نشر: تهران، تولید دانش ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۶۸۶ ص: مصور، جدول، نمودار

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۶۳۲-۲۲-۴ قیمت ۷۰۰۰۰ تومان

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص:

موضوع: تحلیل محتوا،

موضوع: Methodology- Discourse-

موضوع: روش‌شناسی - علوم اجتماعی

موضوع: Methodology- Social sciences-

شناسه افزوده: رحیمی، بتول ۱۳۴۶

رده بندی کنگره: ۹۲۴p

رده بندی دیویی: ۴۰۱/۴۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۹۲۹۱۰

انتشارات تولید دانش

عنوان کتاب: روش‌شناسی ترکیب و یکپارچه‌سازی نتایج مطالعات کمی/کیفی و تولید دانش تفسیری

تألیف: علیرضا علی احمدی - بتول رحیمی وردق

چاپ اول زمستان ۹۷

تعداد: ۱۰۰

حروف چینی: انتشارات تولید دانش

چاپخانه: پیشرفت علم صنعت

قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و جز اینها برای ناشر محفوظ است. (نقده مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است).

مراکز توزیع و عمده فروشی: ۰۹۱۲۳۰۷۹۵۳۸ - ۰۹۱۲۳۵۷۶۱۹۱ - ۰۷۳۳۲۸۰۰۱ - ۰۸۰۶۶۶۷۵۰۸۰

«فهرست عناوین فصول»

فصل ۱- روش تحلیل موضوعی تا کشف مضامین (تم).....	۱
فصل ۲-مدل سازی مفهومی با استفاده از دانش موجود.....	۳۹
فصل ۳-روش تحلیل محتوای کمی و کیفی.....	۸۵
فصل ۴- روش فراتحلیل کمی.....	۱۱۳
فصل ۵- مرور مطالعات کیفی و فراتلفیق.....	۲۱۷
فصل ۶- روش های تحقیق مطالعات قرآنی.....	۲۹۳
فصل ۷- روش هرمنوتیک یا تفسیر و تأویل متون.....	۳۲۳
فصل ۸- روش تحلیل گفتمان.....	۳۴۹
فصل ۹- روش پیرزوه به مدله روشی برای تحلیل گفتمان.....	۳۹۱
فصل ۱۰- روش مناسی کیو (Q METHOD).....	۴۳۷
فصل ۱۱- تجزیه و تحلیل داده های کیفی به روش استنتاج تحلیلی.....	۴۸۷
فصل ۱۲- راهنمای نرم افزار ATLAS.TI ۵.0 برای تحلیل محتوای کیفی و نظریه پردازی.....	۵۰۷
فصل ۱۳- روش تاریخ سنجی و کاربرد آن در علم اسلامی (تحلیل محتوای تاریخی).....	۵۳۹
فصل ۱۴- روش تجزیه و تحلیل داده های کیفی با مدلسازی دست تصمیم قوم نگاری (FDTM).....	۵۷۷

ما تلفیق بین علوم انسانی غربی و علوم انسانی اسلامی، اگر به معنای مجذوب شدن، دلباخته شدن، مغلوب شدن و جو زده شدن در مقابل آن علوم نباشد، را قبول داریم و اشکال ندارد. (مقام معظم رهبری در دیدار با اساتید و دانشجویان دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۴/۱۰/۲۹).

ما دانش‌هایی را که امروز فرآورده ذهن، مغز و عقل بشر است، یاد می‌گیریم، آنچه را که بلد نیستیم با کمال میل می‌آموزیم و به استادمان هم احترام می‌کنیم،... اما گرفتن علم از دیگری نباید به معنای این باشد که شاگرد باید تا ابد شاگرد بماند، نه امروز شاگردیم، فردا می‌شویم استاد آن‌ها، کما اینکه آن‌ها یک روز شاگرد ما بودند، اما الان شده‌اند استاد ما، غربی‌ها علم را از ما یاد گرفتند. (مقام معظم رهبری در دیدار با اساتید، معلمان و دانش‌آموزان دانشگاه‌های همدان، ۱۳۸۳/۴/۱۷).

باید تلاش کرد، برای اینکه علوم انسانی بر پایه‌های اسلامی باشد، با دید اسلامی، با تفکر اسلامی و مبتنی بر جهان‌بینی اسلامی تدوین کنیم. (مقام معظم رهبری در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۷۱/۹/۱۹).

پیشگفتار ناشر

ساختار دانش بشری در حوزه‌های علم، اجتماعی و از جمله دانش مدیریت به عنوان یک نظم علمی متشکل از مفروضات و مبانی فلسفی با ادایم‌ها، اصول و نظریه‌های علمی، روش‌شناسی‌ها، دستاوردهای کاربردی مبتنی بر بکارگیری ابزارها و روش‌ها، برای حل مسائل و مشکلات اجتماعی است. مبانی فلسفی هر دانش بطور متعارف متشکل از «پایه» معرفت‌شناسی، ارزش‌شناسی، هستی‌شناسی (انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی...) و روش‌شناسی است که معمولاً از آنها به عنوان اجزای یک پارادایم علمی یاد می‌شود. در این پارادایم، یادآوری است با آنکه منطق (ارسطویی، صوری و ریاضی و...) که از قواعد و نحوه صحیح فکر کردن، روش ادراک بحث می‌کند گفتگو می‌کند و می‌خواهد اندیشه و دانش را بشناسد و علم به علم بیاورد. (و در فلسفه علم، به معنای عام به شمار می‌آید). لیکن از آنجا که منطق صوری و ارسطویی چندان توجهی

به تجربه و آزمایش علمی نمی‌گردد، در عصر انقلاب صنعتی، منطق ارسطویی کافی بنظر نرسید و بالضروره روش‌های دقیق علمی و تجربی ایجاد گردید و به منطق ارسطویی (و منطق ریاضی جبربول) افزوده شد که به نام "روش‌شناسی و متدولوژی" خوانده می‌شود.

بشر باید برای عقلانی‌سازی فرآیند دستیابی و ارزیابی دانش راهی پیدا کند، بر این اساس، بنظر می‌رسد ماهیت، هویت و ارزش علم به اعتبار و ارزش "روش تولید و ارزیابی علم" باز می‌گردد. تلاش بشر برای اتمام به روش‌شناسی علم در طول تاریخ بدانجا رسیده است که اساساً در آینده پیش‌رو نهاد "روش‌شناسی" "دانشمند"، بدنیال تربیت "روش‌شناس" باشند، بر این مبنا، اساس علم یعنی "روش‌مندی" و عالم یعنی "روش‌شناس" خواهد بود. از این‌رو روش‌های تحقیق و تولید علم، تلاش می‌کنند، با عدالت‌سازی فرآیند خود، در چارچوب دانش‌های معتبرتر از خویش، با یکدیگر رقابت کنند.

سیر فلسفه علوم (انشرهای) جدید در قرون اخیر از پارادایم اثبات‌گرایی به پارادایم تفسیرگرایی و سپس "فادی متمایل گشته و در دهه‌های اخیر در بستر پارادایم پست مدرن، سنت پراگماتیسم، تئوری پیچیدگی و پارادایم تلفیقی ... در جریان است. این سیر تحولات در فلسفه دانش نه تنها حوزه‌های علوم انسانی و علوم اجتماعی را متأثر ساخته است، بلکه حوزه‌های علوم پایه و مهندسی را نیز تحت‌الشعاع قرار داده است، به گونه‌ای که به طور مثال شاهد شکل‌گیری "منطق باری" کنار "منطق ریاضی (و جبربول) و منطق صوری" هستیم و یا دیدگاه "مکانیک کوانتومی" در کنار "مکانیک نیوتونی"، دیدگاه "تحقیق در عملیات و سیستم‌های نرم" در کنار "تحقیق در عملیات و سیستم‌های متعارف" "رویکردهای کیفی" در کنار "رویکردهای کمی" تحقیق در عملیات و سیستم‌های متعارف" دانش بشری و حل مسایل در حوزه‌های مختلف علوم، مهندسی، علوم اجتماعی ... مورد استفاده و کاربرد قرار گرفته است. از دیدگاه اغلب صاحب‌نظران پارادایم‌های حاکم بر تولید و ارزیابی دانش بشری، هر یک از پارادایم‌های فلسفه علم دارای مبانی معرفت‌شناختی، هستی‌شناسی و روش‌شناسی مختص به خود است (به جز دیدگاه طرفداران پراگماتیسم که قابل به حل مسئله به هر طریق ممکن با رویکرد و پارادایم ترکیبی است).

- پارادایم از دیدگاه بوریل و مورگان مجموعه‌ای از مفروضات در ارتباط با سؤالات معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی و روش‌شناسی است که ساختار دانش را در هر حوزه

تخصصی و رشته تحصیلی شکل می‌دهد. سوالات معرفت‌شناسی (شناخت‌شناسی) با راه و روشی که دانش درباره جهان، جامعه و افراد می‌تواند ایجاد و اعتبار بخشی و ابلاغ نماید سروکار دارد؛ سوالات هستی‌شناسی با ماهیت فیزیکی و مادی جهان، انسان و جامعه سروکار دارد و نهایتاً مفروضات روش‌شناسی به فرآیندهایی می‌پردازد که پدیده و موضوع مورد نظر، بررسی می‌شود تا دانش معتبر حاصل شود، می‌پردازد همچنین با توجه به اینکه رابطه محقق با ارزش‌ها و دیدگاه‌های محقق یکی از مباحث اصلی معرفت‌شناسی می‌باشد، موضوع ارزش‌شناسی نیز از دیدگاه فلاسفه علم یک رکن پارادایم تحقیق تلقی می‌گردد. لازم به یادآوری است، چون دانش علوم اجتماعی از جمله دانش مدیریت با انسان و جامعه (علاوه بر پدیده‌های طبیعی) سروکار دارد، از سوی انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی و تاریخ بعنوان بخشی از هستی‌شناسی متعارف تلقی شده است. ر.سوی دیگر در جهان بینی توحیدی، عالم هستی نیز با خالق هستی و عالم ماوراءالطبیعه مرتبط است، بنابراین موضوعاتی نظیر خداشناسی، وحی و نبوت‌شناسی، معاد و قیامت‌شناسی و ... نیز جزئی از هستی‌شناسی پارادایم تحقیق در نگرش توحیدی تلقی می‌گردد.

هر پارادایم فلسفه علم، شیوه فلسفی برای این سؤال است که چرا ما در یک موقعیت از روش یا روش‌های خاص برای تحقیق و حل مسئله استفاده می‌کنیم. به عبارت دیگر روش‌شناسی تحقیق، نمودی برای انجام فعالیت‌هایی است که در یک تحقیق باید انجام شود در حالی که روش تحقیق، توصیف می‌کند که چگونه فعالیت‌های یک تحقیق باید انجام شود تا نتایج معتبر بدست آید، ضمن آنکه مسئله حل می‌شود. پرفسور ایستربی اسمیت برای ضرورت درک مبانی فلسفی تحقیق چندین جنبه مهم را بدین شرح مطرح می‌کند:

- الف - درک فلسفه تحقیق به مشخص شدن ماهیت تحقیق کمک می‌کند، تا مشخص شود دنبال گردآوری چه شواهدی باشیم؟ این شواهد را کجا جستجو کنیم؟ چگونه این شواهد را برای دستیابی به پاسخ سوالات تحقیق بکار گیریم؟
- ب - این امر کمک می‌کند تا محقق، ابتدا تشخیص دهد، راه تحقیق می‌تواند، پاسخگوی سوالات تحقیق او باشد و کدامیک نمی‌تواند؟
- ج - این امر کمک می‌کند تا محقق به طرح‌هایی متفاوت از تجربیات گذشته خود، برای طرح‌های تحقیق خلاقانه، دست یابد.

بدون یک مبنای فلسفی مشخص، نتایج یک تحقیق ممکن است، بی معنا و حتی گمراه کننده باشد، بنابراین از دیدگاه اغلب فیلسوفان علم (جز پراگماتیست‌ها) هر تحقیق باید بر بستر یک پارادایم مشخص انجام شود تا بین مبانی فلسفی (معرفت‌شناسی و ارزش‌شناسی، هستی‌شناسی و انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی و...) و متدولوژی‌ها (روش‌شناسی‌ها)، روش‌ها و ابزارهای آن سازگاری وجود داشته باشد و از سوی دیگر این طرح تحقیق و نوع سؤالات تحقیق است که متدولوژی و بدنبال آن، روش تحقیق را تعیین می‌کند. پایانی بر این موضوع، تضاد بین فرایند تحقیق و نتایج تحقیق را مرتفع می‌سازد. رزم یادآوری است که هستی‌شناسی و روش‌شناسی هر مکتب معرفت‌شناسی (مباحث‌شناسی)، متأثر از نظام ارزشی حاکم بر آن مکتب بوده که با برداشت و نحوه بیان و سیوه ختوری آن شناسی اندیشمندان آن پارادایم در هر عصر و زمانه ارائه می‌شود.

قبل از انتخاب روش تحقیق، بکارگیری ابزارهای تحقیق، محقق باید موضوع تحقیق خود را بشناسد و اثرات بر یکی از مکاتب معرفت‌شناسی و پارادایم نظیر آن استوار نماید.

- ما بر این باوریم که رچوب فکری (پارادایم) حاکم بر توسعه دانش در آینده، جهان‌بینی اسلام ناب مبنای آن خواهد بود لذا محققین ما در این "مجموعه کتب روش‌شناسی تولید دانش با رویکرد تفکیک - اسلامی"، مکتب معرفت‌شناسی اسلام و مبانی و مفروضات هستی‌شناسی آن را به تفصیل از اندیشمندان اسلامی احصا نموده و در مقایسه با اجزای سایر پارادایم‌های فلسفه علم متعارف، ارائه نموده، لیکن آنچه بکارگیری این مبانی و مفروضات را برای تولید دانش و حل مسئله محدود می‌کند، دامنه روش‌های تحقیق و ابزارهای متناظر با همه آنها است. لذا در این مجموعه سعی کرده‌ایم که به موزات معرفی روش‌های تحقیق ذیل هر یک از پارادایم‌ها، متعارف دانش بشری به طراحی و تبیین روش‌های متناسب با مبانی و مفروضات جهان‌بینی اسلامی پرداخته شود و روش‌هایی مناسب برای تحقیق ذیل جهان‌بینی اسلامی ارائه شود. لیکن هنوز در نیمه راه هستیم و دست یاری به سوی همه اندیشه‌ورزان جهان اسلام، روش‌شناسان و نظریه‌پردازان توسعه دانش دراز می‌کنیم.

در مورد روش‌شناسی و روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی مورد نیاز جامعه اسلامی، دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد که مؤلفین این مجموعه در جلد ۱ مجموعه کتب روش‌شناسی بدان پرداخته‌اند و به معرفی مبانی فکری پارادایم‌های اثبات‌گرایی، تفسیری - برساختی، انتقادی ساختارشکن،

ترکیب گرا، پیچیدگی، پست مدرن، پرداخته و ضمن نقد و ارزیابی این پارادایم‌ها، به تبیین پارادایم اسلام تعالی بخش (با عنوان پارادایم تقدیری - تدبیری) پرداخته و روش‌شناسی‌های تأسیسی؛ تطبیقی - امضایی؛ کمی، کیفی، آمیخته؛ تعارض‌یابی؛ حل مسئله و روش‌های آینده‌شناسی و آینده‌نگاری را ذیل آن معرفی نموده‌اند. همچنین در جلد ۱ به معرفی پارادایم‌های متعارف دانش‌سازمان و مدیریت پرداخته و سپس به تبیین پارادایم مدیریت اسلامی و روش‌های پرتوافکنی ارزش‌های اسلامی و رویکردهای علم و فناوری بر فرایندها و زیرساخت‌های تحقق اهداف عالیه و مأموریت‌های فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در جمهوری اسلامی پرداخته‌اند.

مؤلفان در جلد ۲- به معرفی انواع روش‌های نظریه‌پردازی و ارزیابی و تست نظریه‌های راهنمای عمل پرداخته‌اند و پیوستگی گسست‌ناپذیر بین پارادایم‌ها، استراتژی‌ها، رویکرد و روش‌های تحقیق با نظریه‌پردازی در علوم اجتماعی را مطرح کرده‌اند، ضمن آنکه به مقایسه پارادایم‌های متعارف علوم بشری با مختصات پارادایم توسعه دانش و علوم انسانی اسلامی پرداخته‌اند.

مؤلفین در جلد ۳- ۱۰ روش‌های تولید دانش ناشی از ترکیب و تلفیق دانش مکتوب تا دانش ضمنی، در اذهان دانشمندان و خبرگان فن، پرداخته‌اند و روی چگونگی فراتحلیل مطالعات کمی و کیفی و ارتباط مطالعات کیفی به تفصیل ارائه طریق شده است. و نهایتاً روش‌های تفسیر موضوعی متون دینی و اسلامی، روش هرمنوتیک از دیدگاه اسلامی بررسی و نتیجه‌گیری شده است.

مؤلفین در جلد ۴- با توجه به اهمیت تحلیل روابط علم - معلولی در علوم اجتماعی (تحلیل دلایل وقوع پدیده‌های اجتماعی) از دیدگاه‌های اندیشمندان، مسلمانان و غیرمسلمان بررسی کرده‌اند و انواع روش‌های تبیین روابط علی - معلولی را معرفی نموده‌اند و آنرا روش‌های تحلیل روابط علی - معلولی و سنجش اثرگذاری علت‌ها روی معلول‌ها معرفی کرده و سرانجام روش تحقیق علی تطبیقی کیفی برای بررسی سرنوشت تمدن‌ها و انقلاب‌ها در سطح کلان معرفی گردیده است.

مؤلفین در جلد ۵- پارادایم‌های حاکم بر تفکر و روش‌شناسی‌های سیستم‌های تحقیق در عملیات نرم را معرفی و مورد مقایسه قرار داده‌اند، آنگاه بسیاری از روش‌های تحلیل

سیستم‌ها و تحقیق در عملیات نرم معرفی گردیده و سرانجام کاربرد هر یک از روش‌های سیستمی نرم در حل مسایل جامعه اسلامی به نقل از تحقیقات موجود در کشور، معرفی شده است.

مؤلفین در جلد ۶- روش رویش نظریه‌ها (روش داده بنیان) را به عنوان یکی از روش‌های پرکاربرد برای تولید دانش بومی و توسعه دانش موجود بکمک دانش ضمنی و چگونگی بکارگیری آن معرفی نموده‌اند و نتایج مطالعات موردی فراوانی که با روش‌شناسی روش نظریه‌ها انجام شده است را بصورت تفصیلی ارائه کرده‌اند. سرانجام نرم‌افزارهای نامبروری قابل استفاده برای بکارگیری این روش معرفی گردیده است.

در جلد ۷- روش سیر آینه‌نگاری با رویکرد تطبیقی به تفصیل معرفی گردیده و کاربرد آن برای شناسایی تغییرات در حوزه تعلیم و تربیت به صورت مطالعه موردی ارائه شده است. همچنین، شد است موضوع آینه‌نگاری و آینده‌شناسی از دیدگاه اسلام مورد بررسی قرار گیرد.

مؤلفین در جلد‌های ۸ و ۹- روش فاسی مبتنی بر پارادایم‌ها، مکاتب، رویکردها، نظریه‌های دانش مدیریت استراتژیک به معرفی روش فاسی‌ها، فرایندها و ابزارهای برنامه‌ریزی استراتژیک بصورت مقایسه‌ای بر پارادایم‌های جویزی، توصیفی، ترکیبی و تقدیر-تدبیری پرداخته‌اند و به تفصیل مبتنی بر جانشینی اسلام و چگونگی برتوافکنی اصول اعتقادی و باورهای تحول‌آفرین، اخلاق و ارزش‌های اسلامی، احکام و قواعد فقهی در تحقق چشم‌انداز، آرمان‌ها و مأموریت‌های راهبردی در سطوح بنگاهی تا بخشی و ملی معرفی کرده‌اند.

جلد ۸ کتاب نگرش جامع بر مدیریت استراتژیک با رویکرد روش‌شناسی به استناد قبلاً بارها به زیور طبع آراسته شده است و اکنون هجدهمین نوبت چاپ خود را با تغییرات اساسی مشتمل بر پارادایم‌ها، رویکردها، مدل‌ها به توسعه و معرفی پارادایم تقدیر-تدبیری در روش‌های عملیاتی برای نقش‌آفرینی ارزش‌های اسلامی در فرایند برنامه‌ریزی برنامه‌ریزی اسلامی ابزارهای برنامه‌ریزی راهبردی را با نگاه ارزش بنیان به جامعه اسلامی عرضه می‌نماید.

مؤلفین در جلد‌های ۱۰ تا ۱۲ به کاربرد "روش‌شناسی عرش به فرش" به تفصیل پرداخته‌اند، و چگونگی بکارگیری رویکرد برنامه‌ریزی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی را در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و علم و فناوری (که حاصل کار مطالعات گروهی در ۱۵ حوزه کاربردی است) را برای مدیران، برنامه‌ریزان، دانشجویان و دست‌اندرکاران برنامه‌ریزی راهبردی با رویکرد اسلامی - تطبیقی معرفی می‌نماید. در این سه جلد بخوبی نقش جهان‌بینی اسلامی، اصول عقاید مدیران مسلمان، اخلاق و ارزش‌های الهی، احکام و قواعد فقهی در طرح‌ریزی راهبردی و اجرای برنامه‌های راهبردی ارزش‌بنیان به نمایش درآمده است و چگونگی شکل‌گیری ارکان جهت‌ساز برنامه‌های بلندمدت تا کوتاه‌مدت را با نگاهی بومی، اسلامی - تطبیقی نشان می‌دهد. براساس اهداف کیفی حاصله از پرتوافکنی ارزش‌های اسلامی، رویکردهای علم و فناوری و اهداف عالی و مأموریت‌های سازمانی بر روی فرایندهای عملیاتی و ی‌ساخت‌های آن‌ها، جهت حرکت برای اصلاح وضع موجود سازمان‌ها، با رویکرد آینده‌سازی و یا دست‌اندرکاران کثونی در قالب برنامه‌های بلندمدت تا کوتاه مدت نشان داده شده است.

این ناشر تخصصی در حوزه کتب روش‌شناسی را برای کلیه کتابخانه‌های دانشگاهی، حوزوی و مطالعه آن‌ها را، کلیه اساتید و مدرسین روش تحقیق، دانشجویان رشته‌های فلسفه علم، فلسفه علوم اجتماعی، علوم اجتماعی، مدیریت و دبیریت اسلامی و سایر علاقمندان و محققان دست‌اندرکار تولید دانش با رویکرد اسلامی و بومی، توصیه می‌نماید. این مجموعه به گونه‌ای تدوین شده است که هر مجلد، به تنهایی برای مطالعه دانشجویان و اساتید قابل استفاده است با آنکه، موضوع تمامی آن‌ها روش‌شناسی تحقیق می‌باشد.

در ضمن فهرست محتوایی هر یک از این کتب که تاکنون نهایی و در معرض انتشار قرار گرفته است در پیوست هر یک از جلدها جهت اطلاع علاقه‌مندان، گزارش شده است. امید است، این جریان علمی در آینده نزدیک موفق به تدوین و چاپ کتب روش‌شناسی در سایر حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی نیز گردد.

انتشارات تولید دانش

زمستان ۱۳۹۷